EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 07 30
COM(2025) 443 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2021–2022 Europos Sąjungos Solidarumo fondo metinė ataskaita

TURINYS

Įvadas 2
2021 ir 2022 m. gautos paraiškos 2
- *2021 m.* 2
- *2022 m.* 7

Finansavimas 8
Paramos teikimo pabaiga 10
- *2021 m. baigta teikti parama* 10
- *2022 m. baigta teikti parama* 10

Išvados 11

ĮVADAS

2002 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiančio Europos Sąjungos solidarumo fondą[1], (toliau – Reglamentas) 12 straipsnyje nustatyta, kad Komisija turi pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą apie praėjusių metų Fondo veiklą. Šioje ataskaitoje apžvelgiama ES solidarumo fondo (toliau – ESSF) veikla 2021 ir 2022 m. Be to, joje apibendrinamos 2021 ir 2022 m. gautos paraiškos, taip pat atvejai, kai ataskaitiniu laikotarpiu buvo baigta teikti Fondo parama. Komisija visas paraiškas įvertino pagal Reglamente nustatytus kriterijus.

2021 m. Komisija gavo **10 naujų paraiškų** dėl ESSF finansinės paramos: iš Belgijos (dėl staigių potvynių), Vokietijos (dėl staigių potvynių), dvi paraiškas iš Graikijos (dėl žemės drebėjimo Kretoje ir žemės drebėjimo Same), iš Ispanijos (dėl ugnikalnio išsiveržimo), Kroatijos (dėl žemės drebėjimo), Kipro (dėl miškų gaisrų), Liuksemburgo (dėl staigių potvynių), Nyderlandų (dėl staigių potvynių) ir Austrijos (dėl staigių potvynių). Keturios paraiškos susijusios su didelėmis gaivalinėmis nelaimėmis, trys – su regioninėmis gaivalinėmis nelaimėmis, o kitos trys – su gaivalinėmis nelaimėmis kaimyninėje šalyje.

Kipro paraiška dėl 2021 m. birželio mėn. kilusių sausrų ir miškų gaisrų neatitiko tinkamumo gauti ESSF paramą kriterijų, todėl buvo atmesta.

Ispanija, Kroatija ir Graikija (abiejose savo paraiškose) paprašė išmokėti avansą. Per kelias savaites nuo paraiškų gavimo Komisija skyrė visus avansus ir iš viso išmokėjo apie 47,8 mln. EUR.

Įgyvendinimo sprendimas dėl Graikijoje, Same, įvykusio žemės drebėjimo buvo priimtas 2021 m. birželio mėn. Įgyvendinimo sprendimas dėl Kroatijoje, Petrinioje, įvykusio žemės drebėjimo buvo priimtas 2021 m. gruodžio mėn. Įgyvendinimo sprendimai dėl kitų septynių 2021 m. sėkmingai pateiktų paraiškų (Belgijos, Vokietijos, Graikijos (Kretos), Ispanijos, Liuksemburgo, Nyderlandų ir Austrijos) buvo priimti 2022 m. gruodžio mėn. Be to, 2021 m. Komisija baigė teikti paramą pagal tris anksčiau pateiktas paraiškas dėl ESSF paramos.

2022 m. Komisija gavo **dvi naujas paraiškas** dėl finansinės paramos, susijusias su gaivalinėmis nelaimėmis: iš Italijos (dėl potvynio) ir Rumunijos (dėl sausros). Rumunijos paraiška susijusi su didele gaivaline nelaime, o Italijos – su regionine gaivaline nelaime. Atitinkami įgyvendinimo sprendimai buvo priimti 2023 m. gruodžio mėn. Be to, 2022 m. Komisija baigė teikti paramą pagal tris anksčiau pateiktas paraiškas dėl ESSF paramos.

I priede nurodytos didelės nelaimės padarytos žalos ribinės vertės, taikytos 2021 ir 2022 m. mobilizuojant ESSF lėšas. II priede apžvelgiamos 2021 ir 2022 m. patvirtintos paraiškos, įskaitant susijusią finansinę informaciją.

2021 IR 2022 M. GAUTOS PARAIŠKOS

- ***2021 M.***

  2021 m. Komisija gavo 10 naujų paraiškų dėl ESSF finansinės paramos. Jos visos Komisijai pateiktos per nustatytą teisinį terminą – „ne vėliau kaip per dvylika savaičių po pirmosios <...> padarytos žalos“ (Reglamento 4 straipsnio 1 dalis). Vis dėlto viena paraiška buvo

[1] 2002 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiantis Europos Sąjungos solidarumo fondą, (OL L 311, 2002 11 14, p. 3) su pakeitimais, padarytais 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 661/2014 (OL L 189, 2014 6 27, p. 143) ir 2020 m. kovo 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/461 (OL L 99, 2020 3 31, p. 9).

atmesta, nes Kipras neatitiko tinkamumo gauti ESSF paramą kriterijų (nelaimės padarytos tiesioginės žalos dydis neatitiko atitinkamos ribinės vertės). Keturios paraiškos susijusios su didelėmis nelaimėmis, trys – su regioninėmis nelaimėmis, o kitos trys grindžiamos nuostatomis dėl nelaimių kaimyninėje šalyje.

2021 m. birželio 14 d. Komisija priėmė įgyvendinimo sprendimą dėl ESSF finansinės paramos skyrimo įvykus žemės drebėjimui Graikijoje (Same), o 2021 m. birželio 23 d. – dėl paramos skyrimo po žemės drebėjimo Kroatijoje. Be to, 2022 m. gruodžio mėn. ji priėmė įgyvendinimo sprendimus dėl ESSF finansinės paramos skyrimo pagal septynias sėkmingai pateiktas paraiškas (Belgijos, Vokietijos, Graikijos (Kretos), Ispanijos, Liuksemburgo, Nyderlandų ir Austrijos), kurios buvo kartu nagrinėjamos kaip vienas bendras paraiškų rinkinys.

ŽEMĖS DREBĖJIMAS SAME, GRAIKIJOJE

2020 m. spalio mėn. Graikijoje įvyko 6,9 Mw[2] stiprumo žemės drebėjimas, supurtęs Šiaurės Egėjo periferijai priklausančias Samo, Ikarijos ir Chijo salas. Kilusi cunamio banga nusirito per įvairias šiaurinės Samo dalies vietoves. Keli žmonės žuvo, apgadinta daugiau kaip 300 viešųjų ir privačių pastatų. Dėl šios nelaimės apie 2 000–3 000 asmenų susidūrė su būsto problemomis.

2021 m. sausio 22 d. Graikija pateikė paraišką dėl ESSF paramos gelbėjimo ir atstatymo veiksmams po žemės drebėjimo finansuoti. Graikija savo paraišką pateikė kaip susijusią su regionine nelaime, nuo kurios nukentėjo vienas NUTS[3] 2 lygio regionas (Šiaurės Egėjas / EL41), ir bendrą tiesioginę žalą įvertino 101 252 020 EUR. Savo paraiškoje Graikija paprašė išmokėti avansą.

Komisija 2021 m. kovo 8 d. Įgyvendinimo sprendimu C(2021) 1623 Graikijai skyrė 253 131 EUR avansą ir 2021 m. kovo 26 d. išmokėjo šią sumą.

Atsižvelgdama į 2021 m. kovo 24 d. Komisijos pasiūlymą COM(2021) 201, biudžeto valdymo institucija 2021 m. gegužės 20 d. patvirtino 2 531 301 EUR dydžio ESSF paramos išmokėjimą Graikijai. 2021 m. birželio 14 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2021) 4439 dėl ESSF finansinės paramos skyrimo. Vėliau, 2021 m. liepos 5 d., buvo išmokėtas 2 278 170 EUR likutis.

ŽEMĖS DREBĖJIMAS KROATIJOJE, PETRINIOJE

Kroatijoje kilo dvi serijos pražūtingų žemės drebėjimų. Pirmieji žemės drebėjimai Zagrebo miestą ir jo apylinkes supurtė 2020 m. kovo mėn. Antrieji žemės drebėjimai nuo 2020 m. gruodžio mėn. iki 2021 m. sausio mėn. sukrėtė daugiausia Petrinios miestą ir Sisako-Moslavinos apskrities teritoriją. Bendra įvertinta abiejų serijų žemės drebėjimų padaryta žala siekė daugiau kaip 17 mlrd. EUR. Padėtis buvo dramatiška, nes per katastrofas apgadinta apie 26 000 pastatų. Kaimyninės šalys, pavyzdžiui, Italija, Vengrija, Austrija ir Slovėnija, į nukentėjusias vietoves skubiai išsiuntė ekstremaliosioms situacijoms skirtus reikmenis. Per žemės drebėjimus sunaikinta didelė dalis infrastruktūros ir daug žmonių liko be pastogės. Pasak Kroatijos vyriausybės, vien žemės drebėjimo Petrinioje padaryta tiesioginė žala siekė

[2] Drebėjimo stiprumo lygis remiantis Graikijos geodinamikos instituto ir Europos ir Viduržemio jūros regiono instituto duomenimis.

[3] Bendras teritorinių statistinių vienetų klasifikatorius.

5,5 mlrd. EUR. 2020 m. birželio 10 d. Kroatijos paraiška, kurioje prašoma išmokėti avansą, laikoma paraiška dėl didelės nelaimės.

Komisija 2021 m. birželio 23 d. Įgyvendinimo sprendimu C(2021) 4648 Kroatijai skyrė 41 325 507 EUR avansą ir 2021 m. rugpjūčio mėn. išmokėjo šią sumą.

Atsižvelgdama į 2021 m. spalio 29 d. Komisijos pasiūlymą COM(2021) 963, biudžeto valdymo institucija patvirtino 319 192 359 EUR dydžio ESSF paramos išmokėjimą Kroatijai. 2021 m. gruodžio 22 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2021) 9816 dėl ESSF finansinės paramos skyrimo. 277 866 852 EUR likutis buvo išmokėtas 2021 m. gruodžio mėn.

BELGIJA, VOKIETIJA, LIUKSEMBURGAS, NYDERLANDAI IR AUSTRIJA (STAIGŪS POTVYNIAI), GRAIKIJA (ŽEMĖS DREBĖJIMAS), ISPANIJA (UGNIKALNIO IŠSIVERŽIMAS)

- Potvyniai Vakarų Europoje

  2021 m. vasarą Belgijoje, Vokietijoje, Liuksemburge, Nyderlanduose ir Austrijoje prasidėjo didžiuliai potvyniai, turėję pražūtingų padarinių. Šiuos potvynius sukėlė ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai. Žuvo mažiausiai 243 asmenys, tūkstančius teko evakuoti iš namų. Daug žalos padaryta vietos infrastruktūrai, didelių finansinių nuostolių patyrė ir turizmo sektorius, nes potvyniai prasidėjo įpusėjus turizmo sezonui.

- Ugnikalnio išsiveržimas Ispanijoje

  La Palmos saloje buvo užregistruotas didelis seisminis aktyvumas, o po savaitės, 2021 m. rugsėjo mėn., išsiveržė ugnikalnis ir žemyn link jūros nusidriekė du lavos srautai. Lava padengė daugiau kaip 1 000 hektarų plotą ir sunaikino daugiau kaip 3 000 pastatų bei kelis netoliese esančius miestelius. Nuo išsiveržusio ugnikalnio nukentėjo apie 7 000 vietos gyventojų. Juos teko evakuoti ir aprūpinti saugos priemonėmis, kad apsisaugotų nuo ugnikalnio išsiveržimo metu išsiskiriančių kenksmingų dujų.

  Pasak Kanarų salų valdžios institucijų, žala siekė daugiau kaip 1 mlrd. EUR. 2021 m. gruodžio mėn. Ispanijos vyriausybė pateikė paraišką dėl ESSF paramos.

- Žemės drebėjimas Graikijoje

  2021 m. rugsėjo mėn. Graikijos Kretos salą supurtė pražūtingas žemės drebėjimas. Sugriuvus šventyklai žuvo vienas žmogus, 36 asmenys buvo sužeisti. Apgadinta daugiau kaip 5 000 saloje esančių pastatų arba jie tapo nesaugūs naudoti. Šis žemės drebėjimas laikomas didžiausiu žemės drebėjimu Graikijoje nuo XX a. pradžios. Po nelaimės daugybė namų tapo netinkami gyventi, o daug viešųjų pastatų – netinkami naudoti pagal paskirtį.

  2021 m. gruodžio mėn. Graikija pateikė paraišką dėl ESSF paramos. Pasak Graikijos institucijų, bendra žala siekė 143 420 124 EUR, todėl ši nelaimė buvo laikoma regionine gaivaline nelaime.

Vertinimas ir finansavimas

2021 m. spalio mėn. pradžioje Komisija gavo penkių valstybių narių paraiškas dėl ESSF paramos, susijusias su 2021 m. liepos mėn. kilusiais potvyniais, ir dvi kitas paraiškas: iš Ispanijos (dėl ugnikalnio išsiveržimo) ir Graikijos (dėl žemės drebėjimo). Siekdama užtikrinti vienodą požiūrį, Komisija šias paraiškas nagrinėjo kaip vieną bendrą paraiškų

rinkinį. Pateikusios pradines paraiškas, kelios valstybės narės 2022 m. liepos mėn. atnaujino savo žalos vertinimus.

Ispanija ir Graikija paprašė išmokėti avansą, o bendra žala, apie kurią pranešė septynios nukentėjusios šalys, viršijo 36 mlrd. EUR. Komisija 2022 m. spalio mėn. užbaigė vertinimą ir 2022 m. spalio 14 d. biudžeto valdymo institucijai pateikė pasiūlymą COM(2022) 665. Apskaičiuota, kad galima pagalbos suma pagal septynias paraiškas dėl ESSF paramos (BE, DE, EL, ES, LU, NL ir AT) iš viso siekia 1,9 mlrd. EUR. Kadangi ši suma gerokai viršijo turimus biudžeto išteklius, kiekvienai šaliai skirtinos pagalbos suma buvo proporcingai sumažinta. Buvo pritaikytas 62,3 proc. sumažinimas, nes 2022 m. ESSF buvo skirta iš viso 718,5 mln. EUR, t. y. 37,7 proc. sumos, kuri turėjo būti išmokėta.

Toliau išsamiai apibūdinama septynių valstybių narių patirta žala ir joms skirta ESSF parama.

- **VOKIETIJA**

  Bendra potvynių padaryta žala siekė beveik 30 mlrd. EUR, todėl potvyniai laikomi didele gaivaline nelaime. Nelaimė laikoma didele gaivaline nelaime tada, kai nustatyta tiesioginė žala viršija 3 mlrd. EUR 2011 m. kainomis arba 0,6 proc. šalies bendrųjų nacionalinių pajamų, priklausomai nuo to, kuri suma mažesnė[4]. Komisija 2023 m. kovo 14 d. priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2023) 1824 ir 2023 m. balandžio 11 d. Vokietijai išmokėjo 612 611 256 EUR.

- **BELGIJA**

  Belgija taip pat laikoma nukentėjusia nuo didelės gaivalinės nelaimės, nes bendra tiesioginė žala siekė 5,6 mlrd. EUR, o tai gerokai viršija atitinkamą nelaimės ribinę vertę. Komisija 2023 m. kovo 1 d. priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2023) 1556 ir 2023 m. kovo 27 d. Belgijai išmokėjo 87 737 427 EUR.

- **NYDERLANDAI**

  Nyderlandai patyrė bendrą 500 mln. EUR žalą. Jų paraiška laikoma susijusia su gaivaline nelaime kaimyninėje šalyje, nes kaimyninių šalių – Vokietijos ir Belgijos – pateiktos paraiškos dėl tos pačios nelaimės laikomos susijusiomis su didele gaivaline nelaime. Komisija 2022 m. gruodžio 16 d. priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2022) 9864 ir 2022 m. gruodžio 28 d. Nyderlandams išmokėjo 4 713 027 EUR.

- **AUSTRIJA**

  Austrijos paraiška taip pat laikoma susijusia su gaivaline nelaime kaimyninėje šalyje, nes kaimyninės šalies – Vokietijos – pateikta paraiška dėl tos pačios nelaimės laikoma susijusia su didele gaivaline nelaime. Bendra žala siekė 84,6 mln. EUR. Komisija 2022 m. gruodžio 19 d. priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2022) 9904 ir 2022 m. gruodžio 27 d. Austrijai išmokėjo 797 520 EUR.

- **LIUKSEMBURGAS**

  Liuksemburgo paraiška taip pat laikoma susijusia su gaivaline nelaime kaimyninėje šalyje, nes kaimyninių šalių – Vokietijos ir Belgijos – pateiktos paraiškos dėl tos pačios nelaimės laikomos susijusiomis su didele gaivaline nelaime. Bendra žala siekė 193,3 mln. EUR.

[4] 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 661/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiantis Europos Sąjungos solidarumo fondą, (OL L 189, 2014 6 27, p. 143).

Komisija 2022 m. gruodžio 16 d. priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2022) 9875 ir 2022 m. gruodžio 27 d. išmokėjo 1 822 056 EUR.

- **UGNIKALNIO IŠSIVERŽIMAS ISPANIJOJE**

  Ispanijos paraiška laikoma susijusia su regionine gaivaline nelaime. 2022 m. kovo 21 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2022) 1802 dėl 5 391 796 EUR avanso skyrimo siekiant padėti po nelaimės imtis gelbėjimo ir atstatymo veiksmų. Avansas buvo išmokėtas 2022 m. gegužės 2 d.

  2022 m. gruodžio 19 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2022) 9899 dėl 9 449 589 EUR dydžio ESSF finansinės paramos skyrimo Ispanijai. 4 057 793 EUR likutis buvo išmokėtas 2022 m. gruodžio 27 d.

- **ŽEMĖS DREBĖJIMAS GRAIKIJOJE**

  Graikijos paraiška laikoma susijusia su regionine gaivaline nelaime. 2022 m. balandžio 26 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2022) 2599 dėl 896 375 EUR avanso skyrimo ir jis Graikijai buvo išmokėtas 2022 m. gegužės 19 d.

  Biudžeto valdymo institucijai buvo pateiktas 2022 m. spalio 14 d. Komisijos pasiūlymas COM(2022) 665 ir ji šį pasiūlymą patvirtino 2022 m. gruodžio mėn. Panašiai kaip ir šešių pirmiau nurodytų paraiškų atvejais, siūloma Graikijai skirta pagalbos suma turėjo būti proporcingai sumažinta. 2022 m. gruodžio 19 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2022) 9865 dėl ESSF finansinės paramos skyrimo Graikijai. 455 511 EUR likutis buvo išmokėtas 2022 m. gruodžio 27 d.

- ***2022 M.***

  SAUSRA RUMUNIJOJE

  2022 m. kovo–rugpjūčio mėn. Rumuniją užklupo alinanti didelio masto sausra. Palyginti su panašiais ankstesniais reiškiniais, šis išsiskyrė savo intensyvumu ir paveikta vietove. Nuo sausros ir dviejų viena po kitos kilusių karščio bangų nukentėjo žemės ūkio sektorius (ypač pasėliai).

  2022 m. rugsėjo mėn. Rumunija pateikė paraišką dėl ESSF paramos. Pasak Rumunijos institucijų, bendra deklaruota tiesioginė žala siekė 1,3 mlrd. EUR. Rumunija neprašė išmokėti avanso.

  Atsižvelgdama į 2023 m. rugpjūčio 23 d. Komisijos pasiūlymą COM(2023) 381, biudžeto valdymo institucija patvirtino 33 895 935 EUR dydžio ESSF paramos išmokėjimą Rumunijai. 2023 m. lapkričio 30 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2023) 8477 dėl ESSF finansinės paramos skyrimo. Numatyta parama buvo išmokėta 2023 m. gruodžio 14 d.

  POTVYNIAI ITALIJOJE

  2022 m. rugsėjo mėn. prasidėjus smarkioms liūtims Italijos Markės regione kilo pražūtingų upių ir staigių potvynių, kurie sunaikino arba apgadino infrastruktūrą, taip pat pridarė žalos viešiesiems ir privatiems pastatams bei daiktams. Šis reiškinys turėjo tragiškų pasekmių (12 asmenų žuvo ir vienas asmuo dingo be žinios) ir padarė didelių ekonominių nuostolių.

  2022 m. gruodžio mėn. Italija kreipėsi dėl ESSF paramos, tačiau išmokėti avanso neprašė. Bendra tiesioginė žala siekė beveik 670 mln. EUR.

Atsižvelgdama į 2023 m. rugpjūčio 23 d. Komisijos pasiūlymą COM(2023) 381, biudžeto valdymo institucija patvirtino 20 939 095 EUR dydžio ESSF paramos išmokėjimą Italijai. 2023 m. gruodžio 5 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą C(2023) 8598 dėl ESSF finansinės paramos skyrimo. Numatyta parama buvo išmokėta 2023 m. gruodžio 14 d.

FINANSAVIMAS

Individualios Komisijos siūlomos paramos sumos apskaičiuotos taikant metodą, dėl kurio apsispręsta 2002 m. ir kuris buvo taikomas visiems vėlesniems atvejams. Jis grindžiamas pripažintos bendros tiesioginės nelaimės padarytos žalos ir nukentėjusios valstybės santykinės gerovės santykiu, kurį atspindi didelės nelaimės ribinė vertė (žr. I priedą).

Taigi didelių gaivalinių nelaimių atvejais taikoma progresinė dviejų pakopų sistema, pagal kurią šalis už tą žalos dalį, kuri neviršija ribinės vertės, gauna mažesnę 2,5 proc. bendros tiesioginės žalos dydžio paramą, o už ribinę vertę viršijančią žalos dalį – didesnę 6 proc. dydžio paramą. Šios abi sumos sudedamos. Regioninės gaivalinės nelaimės ir gaivalinės nelaimės kaimyninėje šalyje atvejais skiriama 2,5 proc. bendros tiesioginės žalos dydžio parama.

Europos Parlamentui ir Tarybai patvirtinus lėšų mobilizavimą ir ES biudžete numačius reikiamus asignavimus, Komisija priėmė įgyvendinimo sprendimus dėl paramos skyrimo atskiroms šalims ir paskui išmokėjo visas sumas. Tais atvejais, kai buvo skirtas avansas, buvo išmokamas tik visos paramos likutis.

Įgyvendinimo sprendimų prieduose pateiktas bendras numatomo lėšų panaudojimo aprašymas, taip pat nurodytos institucijos, valstybių paramos gavėjų paskirtos ESSF paramai įgyvendinti, ir nepriklausoma institucija, atsakinga už auditą ir kontrolę.

Išsamios finansinės lentelės pateikiamos šios ataskaitos II priede.

Ataskaitiniu laikotarpiu Europos Parlamentas ir Taryba, kaip biudžeto valdymo institucija, remdamiesi Komisijos pasiūlymais patvirtino 30 paraiškų dėl finansinės paramos iš ESSF. Komisija savo pasiūlymus dėl ESSF lėšų mobilizavimo pateikė toliau nurodytomis grupėmis.

- 2021 m.

- 2021 m. kovo 24 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl 484 199 841 EUR sumos mobilizavimo iš ESSF[5] siekiant suteikti pagalbą Graikijai ir Prancūzijai po 2020 m. šiose šalyse įvykusių regioninių gaivalinių nelaimių, taip pat 20 valstybių narių ir narystės siekiančių šalių (Airijai, Albanijai, Austrijai, Belgijai, Čekijai, Estijai, Graikijai, Ispanijai, Italijai, Juodkalnijai, Kroatijai, Latvijai, Lietuvai, Liuksemburgui, Portugalijai, Prancūzijai, Rumunijai, Serbijai, Vengrijai ir Vokietijai) reaguojant į didelio masto ekstremaliąją visuomenės sveikatos situaciją, 2020 m. pradžioje susiklosčiusią dėl COVID-19 pandemijos. Kartu su šiuo pasiūlymu dėl lėšų mobilizavimo buvo pateiktas taisomojo biudžeto Nr. 2/2021 projektas[6], kuriame siūloma iš nepanaudotų 2020 m. asignavimų tiesiogiai į ESSF veiklos biudžeto eilutę perkelti 47 981 598 EUR, ir asignavimų perkėlimo dokumentas DEC[7] Nr. 03/2021, kuriame siūloma iš solidarumo ir neatidėliotinos pagalbos rezervo

[5] COM(2021) 201 *final*.
[6] COM(2021) 200 *final*.
[7] Prašymas perkelti įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimus pagal Finansinio reglamento 31 straipsnį.

(SEAR) rezervo eilutės į ESSF veiklos biudžeto eilutę perkelti 427 543 750 EUR sumą. Abu perkėlimai susiję su įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimais.

2021 m. gegužės 20 d. biudžeto valdymo institucija priėmė pasiūlymą dėl lėšų mobilizavimo[8], kuriuo: i) Graikijai ir Prancūzijai dėl gaivalinių nelaimių skirta 86 744 920 EUR ESSF paramos ir ii) reaguojant į didelio masto ekstremaliąją visuomenės sveikatos situaciją, susiklosčiusią dėl COVID-19 pandemijos, 20 valstybių narių ir šalių kandidačių skirta 529 347 741 EUR paramos.

- 2021 m. spalio 29 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl ESSF lėšų mobilizavimo[9] siekiant suteikti pagalbą Kroatijai dėl kelių 2020 m. gruodžio 28 d. prasidėjusių žemės drebėjimų. Kartu su šiuo pasiūlymu dėl lėšų mobilizavimo buvo pateiktas atitinkamas asignavimų perkėlimo dokumentas DEC Nr. 28/2021, kuriuo siūloma iš SEAR rezervo eilutės į ESSF veiklos biudžeto eilutę perkelti 277 866 852 EUR įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų. Pasiūlymas dėl lėšų mobilizavimo apėmė visą reikiamą mobilizuoti lėšų sumą, o asignavimų perkėlimo dokumente buvo atsižvelgta į jau išmokėtą avansą ir pasiūlyta perkelti likusią 277,9 mln. EUR sumą.

  2021 m. gruodžio 15 d. biudžeto valdymo institucija priėmė pasiūlymą dėl lėšų mobilizavimo[10], kuriuo Kroatijai po kelių pražūtingų žemės drebėjimų, 2020 m. gruodžio mėn. ir 2021 m. sausio mėn. supurčiusių Sisako-Moslavinos, Karlovaco ir Zagrebo apskritis, skirta 319,2 mln. EUR ESSF paramos.

➢ 2022 m.

- 2022 m. spalio 14 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl ESSF lėšų mobilizavimo[11] siekiant suteikti pagalbą Vokietijai, Belgijai, Nyderlandams, Austrijai, Liuksemburgui, Ispanijai ir Graikijai dėl šiose šalyse 2021 m. įvykusių gaivalinių nelaimių. Kartu su šiuo pasiūlymu dėl lėšų mobilizavimo buvo pateiktas asignavimų perkėlimo dokumentas DEC Nr. 20/2022, kuriuo siūloma iš SEAR rezervo eilutės į ESSF veiklos biudžeto eilutę perkelti 668 482 761 EUR įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų.
- 2022 m. gruodžio 14 d. biudžeto valdymo institucija priėmė pasiūlymą dėl lėšų mobilizavimo[12], kuriuo 718 482 761 EUR ESSF paramos skirta: i) Belgijai, Vokietijai, Liuksemburgui, Nyderlandams ir Austrijai dėl 2021 m. liepos mėn. potvynių; ii) Ispanijai dėl 2021 m. rugsėjo 19 d. ugnikalnio išsiveržimo La Palmos saloje ir iii)

[8] 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2021/885 dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo lėšų mobilizavimo siekiant suteikti pagalbą Graikijai ir Prancūzijai dėl stichinių nelaimių ir Airijai, Albanijai, Austrijai, Belgijai, Čekijai, Estijai, Graikijai, Ispanijai, Italijai, Juodkalnijai, Kroatijai, Latvijai, Lietuvai, Liuksemburgui, Portugalijai, Prancūzijai, Rumunijai, Serbijai, Vengrijai ir Vokietijai dėl ekstremaliosios visuomenės sveikatos situacijos (OL L 194, 2021 6 2, p. 40).

[9] COM(2021) 963 *final*.

[10] 2021 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2022/49 dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo lėšų mobilizavimo siekiant suteikti pagalbą Kroatijai dėl kelių žemės drebėjimų, kurie prasidėjo 2020 m. gruodžio 28 d., (OL L 9, 2022 1 14, p. 37).

[11] COM(2022) 665 *final*.

[12] 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2023/68 dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo lėšų mobilizavimo siekiant suteikti pagalbą Vokietijai, Belgijai, Nyderlandams, Austrijai, Liuksemburgui, Ispanijai ir Graikijai dėl šiose šalyse 2021 m. įvykusių stichinių nelaimių (OL L 7, 2023 1 10, p. 25).

Graikijai dėl 2021 m. rugsėjo 27 d. žemės drebėjimo Kretoje. 2022 m. kovo mėn. Ispanijai ir 2022 m. balandžio mėn. Graikijai jau buvo išmokėti atitinkamai 5 391 796 EUR ir 896 375 EUR avansai. Komisijai priėmus įgyvendinimo sprendimą dėl paramos skyrimo, 2022 m. gruodžio 27 ir 28 d. Graikijai, Ispanijai, Liuksemburgui, Nyderlandams ir Austrijai buvo išmokėtas 18 134 078 EUR likutis. 2023 m. Belgijai ir Vokietijai buvo išmokėta atitinkamai 612 611 256 EUR ir 87 737 427 EUR ESSF paramos.

PARAMOS TEIKIMO PABAIGA

Reglamento 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad per 24 mėnesių nuo finansinės paramos išmokėjimo dienos valstybė paramos gavėja turi pateikti finansinio vykdymo ataskaitą (toliau − įgyvendinimo ataskaita) ir suvestinę, kurioje pagrindžiamos išlaidos, (toliau – išlaidų pagrindimo suvestinė).

2021 m. Komisija baigė teikti paramą pagal tris ESSF paraiškas, o 2022 m. – taip pat pagal tris ESSF paraiškas.

- ***2021 M. BAIGTA TEIKTI PARAMA***

Vengrija, 2010 m. potvynis. Iš ESSF skirta 22 485 772 EUR finansinė parama. Vengrija įgyvendinimo ataskaitą ir išlaidų pagrindimo suvestinę pateikė 2013 m. gegužės mėn. Išsiaiškinus keletą su išlaidų pagrindimo suvestine susijusių klausimų, parama buvo baigta teikti 2021 m. sausio mėn. be jokių finansinių pataisų.

Italija, 2013 m. kruša ir nuošliaužos. Iš ESSF skirta 16 310 467 EUR finansinė parama. Italijos institucijos įgyvendinimo ataskaitą ir išlaidų pagrindimo suvestinę pateikė 2017 m. balandžio mėn. Italija pranešė apie 17 046 958,22 EUR tinkamų finansuoti išlaidų, kurios viršijo ESSF paramą (16 310 467 EUR). Išlaidų pagrindimo suvestinė buvo priimta, o parama baigta teikti 2021 m. kovo mėn.

Bulgarija, atšiaurios 2015 m. žiemos sąlygos. Iš ESSF skirta 6 377 815 EUR finansinė parama. Bulgarija įgyvendinimo ataskaitą ir išlaidų pagrindimo suvestinę pateikė 2017 m. lapkričio mėn. Remiantis Bulgarijos pateikta informacija, ESSF lėšomis tinkamos finansuoti išlaidos siekė 6 140 983,69 EUR, t. y. buvo 236 839,16 EUR mažesnės už gautą sumą. Įgyvendinimo ataskaitoje Bulgarijos institucijos nurodė, kad įgyvendinimo laikotarpio pabaigoje sąskaitoje buvo likę 7,85 EUR palūkanų, kurios negalėjo būti panaudotos reikalavimus atitinkančiai veiklai finansuoti. Komisija nusprendė, kad reikia pritaikyti 236 839,16 EUR finansinę pataisą, ir 2019 m. rugsėjo mėn. apie tai pranešė Bulgarijai. 2020 m. sausio mėn. atsakyme Bulgarijos institucijos pranešė apie papildomas nepanaudotas 690,23 EUR palūkanas, kurios turi būti pridėtos prie susigrąžintinos sumos. 2020 m. vasario mėn. Komisija gavo visą 237 529,39 EUR sumą, ir parama buvo baigta teikti 2021 m. sausio mėn.

- ***2022 M. BAIGTA TEIKTI PARAMA***

Kroatija, 2014 m. potvyniai. Iš ESSF skirta 8 616 263 EUR finansinė parama. Kroatija įgyvendinimo ataskaitą pateikė 2017 m. balandžio mėn. Remiantis Kroatijos pateikta informacija ir nustatytais faktais, ESSF lėšomis tinkamos finansuoti išlaidos siekė

11 736 261,85 EUR, t. y. 3 119 998,85 EUR viršijo ESSF finansinę paramą. Todėl Komisija nusprendė, kad finansinės pataisos taikyti nereikia, ir parama buvo baigta teikti 2022 m. gegužės mėn.

Serbija, 2014 m. potvynis. Iš ESSF skirta 60 224 605 EUR finansinė parama. Serbija įgyvendinimo ataskaitą pateikė 2017 m. gegužės mėn. Atlikusi audito analizę Komisija padarė išvadą, kad finansinių pataisų taikyti nereikia. Todėl parama buvo baigta teikti 2022 m. kovo mėn.

Portugalija, 2016 m. gaisrai. Iš ESSF skirta 3 925 000 EUR finansinė parama. Portugalija įgyvendinimo ataskaitą ir išlaidų pagrindimo suvestinę pateikė 2019 m. gegužės mėn. Remiantis Portugalijos pateikta informacija, ESSF lėšomis tinkamos finansuoti išlaidos siekė 4 037 711 EUR, t. y. 112 711 EUR viršijo ESSF paramą. Todėl Komisija padarė išvadą, kad išlaidų pagrindimo suvestinę galima priimti ir kad nereikia taikyti jokios finansinės pataisos. Parama buvo baigta teikti 2022 m. gegužės mėn.

IŠVADOS

2021-ieji ir 2022-ieji darkart parodė, kad gaivalinės nelaimės, kurių daugelį sukelia klimato kaita, Europoje ir visame pasaulyje tampa vis dažnesnės ir daro pražūtingą poveikį žmonių gyvybei, ekonomikai ir ekosistemoms. Nors 2021 m. daugiausia kilo su potvyniais susijusių nelaimių, žmonių gyvybei pavojus iškilo ir dėl ugnikalnio išsiveržimo bei pražūtingo žemės drebėjimo. Be to, 2022 m. kovo–rugsėjo mėn. buvo labai sausa, todėl daugelyje Europos vietovių kilo sausra ir prasidėjo miškų gaisrai. Jungtinio tyrimų centro atlikto tyrimo[13] duomenimis, ši sausra, palyginti su ankstesniais panašiais reiškiniais, buvo intensyvesnė ir nuo jos nukentėjo daugiau vietovių.

Palyginti su 2020 m., kurie, kaip paaiškėjo, buvo vieni iš sudėtingiausių ir sunkiausių metų ESSF, nes buvo išplėsta jo taikymo sritis įtraukiant didelio masto ekstremaliąsias sveikatos situacijas, 2021 ir 2022 m. pateiktų paraiškų skaičius buvo mažesnis. Vis dėlto tais metais įvyko dvi ypač pražūtingos gaivalinės nelaimės.

- Pirmoji – keli žemės drebėjimai nuo 2020 m. gruodžio mėn. iki 2021 m. sausio mėn. Kroatijoje, daugiausia supurtę Petrinios miestą ir Sisako-Moslavinos apskrities vietoves. Komisija atstatymo po nelaimės veiksmams Kroatijai iš viso išmokėjo 319 192 359 EUR.
- Antroji nelaimė – 2021 m. liepos mėn. kilę dideli staigūs potvyniai penkiose Vakarų Europos valstybėse narėse (Belgijoje, Vokietijoje, Liuksemburge, Nyderlanduose ir Austrijoje), kurioms iš ESSF skirta 707,7 mln. EUR parama.

Vien šios dvi nelaimės daugiau nei dvigubai viršijo bendrą 2021 m. ESSF biudžetą, t. y. 500 mln. EUR 2011 m. kainomis. Visų pirma, potvyniai Vakarų Europoje buvo itin unikalus atvejis, nes **siekiant užtikrinti, kad nukentėjusioms valstybėms narėms būtų suteikta vienodo lygio pagalba, parama turėjo būti proporcingai sumažinta 62 proc.**

2020 ir 2021 m. daugėjant gaivalinių nelaimių ir didėjant jų mastui, taip pat iš ESSF teikiant paramą su COVID-19 susijusiai ekstremaliajai visuomenės sveikatos situacijai suvaldyti, atsirado precedento neturinti paklausa ir didelis spaudimas biudžetui dėl ribotų išteklių, ESSF skirtų pagal 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos reglamentą.

[13] Europos Komisija, Jungtinis tyrimų centras, *Drought in Europe - August 2022*, skelbiamas adresu https://edo.jrc.ec.europa.eu/documents/news/GDO-EDODroughtNews202208_Europe.pdf.

Nepaisant to, kad su klimato kaita susijusių nelaimių visoje ES vis daugėja, **2021 m. ESSF skirta suma tiek absoliučiąja, tiek santykine verte buvo mažesnė nei 2002 m., kai Fondas pradėjo veikti.** Nuo 2002 m. (kai buvo įsteigtas ESSF) iki 2013 m. jam per metus buvo skiriama ne daugiau kaip 1 mlrd. EUR einamosiomis kainomis. 2021 m. **pirmą kartą nuo ESSF įsteigimo pagalbos sumos (apskaičiuotos pagal patvirtintą metodiką) nebuvo visiškai išmokėtos** pagal reikalavimus atitinkančias su COVID-19 susijusias 20 šalių kandidačių paraiškas, nes bendra visoms toms šalims apskaičiuota pagalbos suma viršijo turimus biudžeto išteklius. Todėl buvo proporcingai sumažinta visoms 20-iai šalių paramos gavėjų išmokėtina su COVID-19 susijusi ESSF parama, jų paraiškoms skiriant 47 proc. visos galimos pagalbos sumos, apskaičiuotos pagal priimtą ir nuosekliai taikomą metodiką. Be to, **dėl padidėjusio netikrumo dėl ESSF biudžeto asignavimų iš SEAR paketo** atsirado papildomų sunkumų ESSF ir kartais buvo vėluojama mobilizuoti paramą.

Apibendrinant galima pasakyti, kad paraiškų skaičius ir padidėję ESSF biudžeto poreikiai pastaraisiais metais atspindi didelį ES solidarumo poreikį, todėl į šias tendencijas turi būti atsižvelgiama skiriant didesnius asignavimus ESSF biudžetui.